

Æresmedlem av Den norske patologforening 2017.

Jan Vincents Johannessen, født 1941, ble lege ved universitetet i Bergen i 1966, der han også fikk sin utdanning som patolog. Han var prosector ved universitetet i Bergen, og spesiallege og leder av seksjon for elektronmikroskopi ved avdeling for patologi på Haukeland sykehus, før han flyttet til Oslo og begynte som leder for elektronmikroskopisk seksjon ved avdeling for patologi på Radiumhospitalet i 1975, 34 år gammel.

Da hadde han alt publisert «den lille blå» som mange av oss eldre kjenner godt og som ligger på nettsiden: «Autopsi. Veileder for medisinerere» fra 1972, utgitt på universitetsforlaget. Boken er fortsatt den eneste systematisk veilederen i obduksjonsteknikk på norsk.

I 1975, samme år som han overtok elektronmikroskopien på Radiumhospitalet, ble han valgt inn i The Executive Committee i The European Society of Pathology, som yngste medlem noensinne. Valget av JVJ var målrettet. Man ønsket å bringe inn yngre, faglig engasjerte og mer dynamiske krefter i den europeiske foreningen. Valget av JVJ var i så tilfelle vellykket, noe den tidvis tydelige reaksjonen på hans ukonvensjonelle form og manglende sans for å følge etablerte linjer kunne vitne om.

I 1979 tok han over ledelsen av The ESP Advisory Council, et råd som til da ble betraktet som moribund. JVJ endret sammensetningen til å bli et råd av lokalt valgte medlemmer som skulle være aktive i sine hjemland og med plikt til å rapportere årlig om nasjonale aktiviteter. I dette arbeidet bidro han også til å utvide ESPs aktiviteter mot den daværende østblokken og et russisk medlem ble for første gang inkludert.

For å bedre kontakten mellom medlemmene stiftet han i 1980 ESP Newsletter, som han også designet og editerte. Medredaktør var Manuel Sobrinho-Simões fra Portugal, hans samarbeidspartner gjennom mange år. I dag mottar vi regelmessig det samme Newsletter, men nå digitalt.

I 1981 ble JVJ valgt inn i styret i ESP, først som visepresident, fra 1983 til 1985 som president og som «past president» i 1986-87. I dette tiåret

gjennomgikk ESP en betydelig utvikling, med orientering mot øst og med sterkt fokus på patologiens rolle i medisinen generelt og tilstanden i de enkelte europeiske land. JVJs allsidige innflytelse på ESP fremgår av den nylig utgitte jubileumsboka om «the first fifty years» av den europeiske foreningen. At Jan Vincents Johannessen holdt jubileumsforedraget om ESP på den første jubileumsfeiringen i Lisboa i 2013 var derfor naturlig.

Én av mange vesentlige bidrag fra JVJ i denne perioden skal nevnes spesielt. I artikkelen «Pathology at the crossroads» fra 1985 (Path. Res. Pract. 180, 107-111, 1985.) diskuterer JVJ patologiens rolle i medisinen og tar et oppgjør med tendensen til isolasjon bak et «forheng av parafin» og til å se seg selv som en «service discipline»:

«Pathology is a service discipline, and the pathologist is a servant, but to the patient. In this respect, surgery is also a service discipline and the surgeon a servant as well.»

JVJ argumenterte for at patologene må se seg selv som deltakere i diagnostiske team, der flere ulike profesjoner tar del, men der patologene er de rette til å samle trådene:

«We have a unique opportunity to evaluate modern methods in a clinical setting and should in this context be leaders rather than followers.»

Artikkelen er like aktuell i dag og den samme grunntanke preger også arbeidet i Den norske patologforening.

I det samme decennium som JVJ preget ESP og på det vis målbar norsk patologi i utlandet, arbeidet han også vitenskapelig.

Fra 1978 editerte og publiserte han 12 binds verket «Electron microscopy in Human Medicine», som ble utgitt i samarbeid med forlaget McGraw-Hill. Han stiftet og editerte et tidsskrift om elektronmikroskopi og skrev en rekke artikler som også baserte seg på lysmikroskopi. Noen av disse resulterte i en doktorgrad. Samme år som han tok over ledelsen av Radiumhospitalet og ble valgt som president i ESP, disputerte han. I 1983 forsvarte han sin medisinske doktorgrad med tittelen "Well differentiated thyroid tumors. A pathobiological study".

Publikasjonslisten er på mer enn 200 artikler over ulike vitenskapelige emner.

Det er først og fremst som direktør ved Radiumhospitalet fra 1983 fram til fusjonen med Rikshospitalet i 2005 at Jan Vincents Johannessen er kjent i det norske medisinske felleskap. Som direktør med et tydelig ansikt har han også på andre vis gjort seg bemerket i norsk offentlighet. Hans allsidige talent som fotograf (med publikasjoner i blant annet Life og Time), tekstforfatter (bl.a. Den norske OL-sangen i 1994), kalligraf, maler og kunstner venn (ta et besøk på Radiumhospitalet!), som forfatter («Kunsten å leve» har solgt over 200 000 eksemplarer) og skribent (blant annet som fredagskommentator i Fædreslandsvennen) er noe av det som har gjort ham til den første og vel foreløpig eneste norske patolog med kjendisstatus. For ikke å nevne hans uttallige leder- og styreverv i alt fra Nasjonalteater til Polyteknisk forening.

Det er *både* som formgiver og som patolog vi vil fremheve Jan Vincents Johannessen i dag.

I anledning 75-års jubileet i 1998 ble det tydelig at foreningen manglet en samlende logo. En konkurranse ble utlyst og en rekke ulike forslag med varianter av mikroskoper og celler ble vurdert. Da styret fikk forslaget fra JVJ, var man imidlertid ikke i tvil. Logo'en fra JVJ er enkel, så å si "midt i blinken", med ringer som kan representere cellekjerner og celler eller fokus i mikroskopet, og pilen som lys-strålen, blikket eller som symbol på vår diagnostiske treffsikkerhet. Den norske tilhørigheten er symbolisert i rødt, hvitt og blått.

JVJs logo er blitt stående som et tydelig kjennetegn og symbol for norske patologer.

JVJ er en av Norges mest dekorerte innbyggere og innehaver av ordener fra hele verdenen. Det er på høy tid at han nå mottar heder også fra kolleger i Norge.

Han oppnevnes herved som æresmedlem av Den norske patologforening.